

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

SEPTEMBER 2011

GEOGRAFIE V1

MEMORANDUM

PUNTE: 300

Hierdie memorandum bestaan uit 15 bladsye.

AFDELING A: KLIMAAT EN WEER, FLUVIALE PROSESSE EN STRUKTUURLANDVORME

VRAAG 1: [LU1.2 – LU1.5] [LU2.1 – LU2.4] [LU3.1 – LU3.2]

1.1	1.1.1	Noordelike halfrond ✓✓		
	1.1.2	X ✓✓		
	1.1.3	Lemoene ✓✓		
	1.1.4	R tot S/R na S ✓✓		
	1.1.5	Y ✓✓	(5 x 2)	(10)
1.2	1.2.1	B ✓✓		
	1.2.2	C ✓✓		
	1.2.3	A ✓✓		
	1.2.4	D ✓✓		
	1.2.5	C ✓✓	(5 x 2)	(10)
1.3	1.3.1	Subtropiese hoog ✓✓ Gebied by 30° noord en suid van die ewenaar word gekenmerk deur konstante dalende lug. ✓✓	(2 x 2)	(4)
	1.3.2	Westewinde ✓✓ Poolwinde ✓✓	(2 x 2)	(4)
	1.3.3	<u>WINTER</u> Druk gordels meer noordwaarts Kouefronte bring swaar reënval en koue weer Boere moet oorstromings beperking maatreëls implementeer Minder besproeiing. (Enige 2)		
		<u>SOMER</u> Druk gordels verder suidwaarts Droë toestande word ervaar Besproeiing moet toegepas word Die bou van klein dammetjies in 'n noodsaaklikheid. (Enige 2)		
		(LET WEL – beide seisoene moet bespreek word.)	(4 x 2)	(8)
1.4	1.4.1	Suid-Atlantiese hoog het verder noord migreer ✓✓ Daar is 'n kouefront wat die binnekort die land sal beïnvloed. Wolklose toestande oor die binneland ✓✓ – gedomineer deur die invloed van die Kalahari-hoog. ✓✓ Lae temperature oor die binneland ✓✓	(Enige 2) (2 x 2)	(4)
	1.4.2	M is geleë in die warmsektor van die middelbreedte sikloon. ✓✓ N word beïnvloed deur die koue lug agter die koue front. ✓✓	(2 x 2)	(4)
	1.4.3	Wolklose toestande ✓✓ Geen reënval ✓✓ Hoë temperature ✓✓ Dalende lug ✓✓	(Enige 2) (2 x 2)	(4)

1.4.4 Gunstige toestande op Sinoptiese weerkaart

Hoë lugtemperatuur (29 °C) – Warm

Lae doupunttemperatuur (5 °C) – Droog

Wolklose toestande – skoon lug

Windrigting is NW – Winderig

Warm lug beweeg vanaf hoëdruk oor die binneland na die laagdruk oor die see.

Die lug word adiabaties verhit soos dit by die eskarp daal.

Impak van veldvure onder gevaarlike toestande

Vlamlengte sal 1,2 – 1,8 meter wees

Swak sig

Die vuur sal onbeheersd raak as dit deur winde gehelp word

Sterftes by veral diere en plante mag voorkom

Gevaarlik vir geboue en plaasopstalle in die gebied

Plantegroei en grond sal uitgedroog wees

Idees om die risiko van veldvure te verminder

Skenk aandag aan indeks borde

Wees goed toegerus en maak seker dat toerusting gereed is

Moet nie pogings aanwend om brandgordels te brand nie

Moenie vure op warm winderige dae aansteek nie

Luister na waarskuwings

(Enige redelike antwoord – Al DRIE aspekte moet bespreek word. VIER punte per aspek.

As die LYS van feite voorkom moet die leerders net EEN punt per feit ontvang)

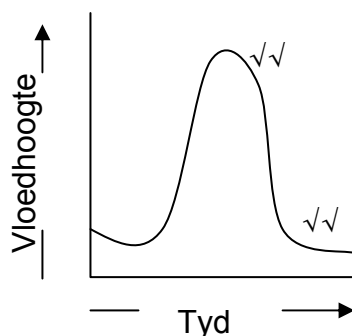
(6 x 2) (12)

1.5	1.5.1	Massiewe stollingsgesteentes ✓✓	(1 x 2)	(2)
	1.5.2	Paarl ✓✓	(1 x 2)	(2)
	1.5.3	B – intrusiewe landvorm wat pieringvormig vertoon ✓✓ C – intrusiewe landvorm wat sampioenvormig vertoon ✓✓	(2 x 2)	(4)
	1.5.4	I – Radiale/Straalpatroon – riviere straal vanaf 'n sentrale punt by die koepelvormige berge uit ✓✓ II – Die horisontaal liggende plaat het krake en nate ontwikkel ✓✓	(2 x 2)	(4)
	1.5.5	Damme kan gebou word. ✓✓ Laagliggende gebiede bevat gewoonlik vrugbare grond wat gebruik kan word om akkerbou produkte aan te plant. ✓✓ Gewilde toeriste aantreklikhede ✓✓ Die landvorme is ryk aan minerale ✓✓	(Enige 3) (3 x 2)	(6)

1.6 1.6.1 Dit het in die hele gebied, waardeur die Buffelsrivier en sy sytakke vloei, gereën. $\checkmark\checkmark$ (Konsep) (1 x 2) (2)

1.6.2 Witberge $\checkmark\checkmark$ /
Klein Roggeveldberge / $\checkmark\checkmark$
Komberge $\checkmark\checkmark$ (Enige 2) (2 x 2) (4)

1.6.3

(2 x 2) (4)

1.6.4 **FISIESE FAKTORE**

Drie dae van aanhoudende reën as gevolg van SO-wind en koue front. $\checkmark\checkmark$

Koue fronte in Januarie in ongewoon. $\checkmark\checkmark$

Die hele opvangsgebied van die Buffelsrivier het reën ontvang. $\checkmark\checkmark$

Ronde dreineringsbekken met hoë vloedspits. $\checkmark\checkmark$

Min plantegroei – Karoo bossies – die gevolg is dat daar baie afloopwater voorkom. $\checkmark\checkmark$

Nou opening tussen berge het vloei beperk. $\checkmark\checkmark$

MENSLIKE FAKTORE

Oorbeweiding het die plantdekking verminder. $\checkmark\checkmark$

Afloopwater het baie grond versamel wat tot moddervloei gelei het. $\checkmark\checkmark$

Spoorwegbrug by die opening het vloei van water en modder blokkeer. $\checkmark\checkmark$

Die nedersetting op die vloedvlakte het vloei van vloedwater beperk. $\checkmark\checkmark$

Die dam is stroomaf van die opening gebou. $\checkmark\checkmark$

MOONTLIKE OPLOSSINGS

Omgewingsbewaring praktyke om oorbeweiding te voorkom. $\checkmark\checkmark$

Verminder nedersettings op die vloedvlakte. $\checkmark\checkmark$

Bou 'n dam stroomop om die vloedwater te beheer. $\checkmark\checkmark$

Bou kunsmatige oewerwalle om te help met groter volume water. $\checkmark\checkmark$

Die rivier kan, in sy benede loop, gekanaliseer word. $\checkmark\checkmark$

(Enige redelike antwoorde – AL DRIE aspekte moet bespreek word – VIER punte per aspek.)

As die lys van feite voorkom moet die leerders slegs EEN punt per feit ontvang. (6 x 2) (12)

[100]

VRAAG 2: [LU1.2 – LU1.5] [LU2.1 – LU2.4] [LU3.1 – LU3.2]

2.1	2.1.1	B ✓✓		
	2.1.2	D ✓✓		
	2.1.3	A ✓✓		
	2.1.4	C ✓✓		
	2.1.5	D ✓✓	(5 x 2)	(10)
2.2	2.2.1	H ✓✓		
	2.2.2	C / E ✓✓		
	2.2.3	B ✓✓		
	2.2.4	A ✓✓		
	2.2.5	G ✓✓	(5 x 2)	(10)
2.3	2.3.1	Stop aardverwarming ✓✓ Verminder die vrystelling van kweekhuisgasse ✓✓ (Enige 1)	(1 x 2)	(2)
	2.3.2	(a) Hierdie twee lande is verantwoordelik vir 30% van die kweekhuisgas besoedeling in die wêreld. ✓✓	(1 x 2)	(2)
		(b) Voel dit is onregverdig dat ontwikkelende lande nie hoef te teken nie. ✓✓ Ekonomie is gebaseer op vervaardiging en industrieë. ✓✓ Gebruik van minder krag sal produktiwiteit verminder. ✓✓ Dit lei tot werkloosheid en verlaging van die lande se totale ekonomie-uitset. ✓✓ Baie duur om meer omgewingsvriendeliker-krag te ontwikkel. ✓✓ (Enige redelike antwoord)	(2 x 2)	(4)
		(c) 900 miljoen tonne in olie gelyke. ✓✓	(1 x 2)	(2)
2.3.3	REGVERDIG Te arm om minder produkte te lewer. ✓✓ Voer meer vervaardigde produkte in. ✓✓ Ekonomieë is vernaamlik op primêre aktiwiteite gebaseer ✓✓ Besit baie min fabriek, dus is die verbranding van kweekhuisgasse min. ✓✓ (Enige relevante antwoord.)			
	OF			
	ONREGVERDIG Ontbossing geskied vernaamlik in hierdie lande. ✓✓ Metaan word a.g.v. boerdery vervaardig. ✓✓ Forseer ontwikkelde lande om meer te produseer omdat hulle die vervaardigde goedere invoer. ✓✓ (Enige relevante antwoord.) (Leerders moet EEN van die punte argumenteer – nie beide nie.) (2 x 2)			
			(2 x 2)	(4)

2.3.4 OORSAKE VAN AARDVERWARMING

Ontbossing lei tot die vermeerdering van koolstofdioksied wat verder veroorsaak dat meer hitte geabsorbeer word. ✓✓
 Aanvraag na groter energie voorrade lei tot die verbranding van meer fossielbrandstowwe. ✓✓
 Motors en kragstasies vervaardig stikstofoksied. ✓✓
 CFKs word in spuitkannetjies en die verkoelingsstelsel van vrieskaste gebruik. ✓✓
 Die verbranding van woude en veldbrande stel koolstofdioksied vry. ✓✓

IMPAAK VAN AARDVERWARMING OP DIE OMGEWING

Hoër temperature en droogtes vermeerder verwoestyning en veroorsaak voedsel tekorte. ✓✓
 Verhoogde seevlakke omdat ysberge en gletsers smelt. ✓✓
 Die verwoesting van sensitiewe mariene ekosisteme. ✓✓
 Vermeerdering van klimaat risiko's soos tropiese siklone, tornado's, donderstorms, droogtes, ens. ✓✓
 Groter gevaar van veldvure. ✓✓

BYDRAE VAN PLAASLIKE INWONERS OM DIE KWEEKHUISGASSE TE VERMINDER

Minder gebruik van elektrisiteit, soos die afskakeling van ligte, TV, elektriese toebehore, as dit nie gebruik word nie. ✓✓
 Gebruik publieke vervoer i.p.v. private vervoer. ✓✓
 Gebruik loodvrye petrol. ✓✓
 Ontwikkel meer omgewings vriendeliker krag soos die gebruik van son-, wind-, en getykrag, ens. ✓✓
 Rookvrye sones. ✓✓

(Enige relevante antwoord – AL DRIE aspekte moet bespreek word – VIER punte per aspek.)

As daar enige teken van LYS is, moet net EEN punt toegestaan word.

(6 x 2) (12)

2.4	2.4.1	Hoër ✓✓	(1 x 2)	(2)
	2.4.2	Dit is 'n gebied van hoër temperature oor die stedelike gebied, omring deur laer landelike temperature ✓✓ (Konsep)	(1 x 2)	(2)
	2.4.3	Sonstrale word vasgevang en gedeflekteer tussen die geboue ✓✓ Temperature bly langer naby die oppervlakte ✓✓ Glas reflekteer ook hitte en verhoog die temperature ✓✓ (Enige 2)	(2 x 2)	(4)
	2.4.4	Gedurende die dag veroorsaak die sonstrale, konveksiestrome wat die lug 'suiwer' soos dit styg. ✓✓ Snags is daar grootliks daling van lug, wat die besoedelingskoepel nader aan die aardoppervlakte dwing. ✓✓ Mense ervaar dus die ergste besoedeling gedurende die nag, alhoewel die meeste aktiwiteite gedurende die dag voorkom. ✓✓	(2 x 2)	(4)
	2.4.5	Reën ✓✓ Wind ✓✓ (Enige 1)	(1 x 2)	(2)

2.5	2.5.1	Stroomroof √√	(1 x 2)	(2)
	2.5.2	Geroofde stroom/Verarmde stroom √√	(1 x 2)	(2)
	2.5.3	1 – Waterval √√ 2 – Vallei met geen stroom √√	(2 x 2)	(4)
	2.5.4	Vermeerdering van erosiekrag van die rivier. √√ Groter volume water a.g.v. stroomroof verskaf aan die rivier meer energie. √√ (Konsep)	(2 x 2)	(4)
	2.5.5	Ingekerfde kronkels √√ Vallei binne 'n vallei √√ (Enige 1)	(1 x 2)	(2)
	2.5.6	Meer energie a.g.v. stroomroof veroorsaak dat die rivier sy loop behou. √√ Die rivier erf dus ouer lae en gesteentes. √√	(2 x 2)	(4)
2.6	2.6.1	Nie-gegradeerd √	(1 x 1)	(1)
	2.6.2	Bo-loop √√	(1 x 2)	(2)
	2.6.3	Afwaarts √√	(1 x 1)	(1)
	2.6.4	Boonste gedeelte van die waterval is geleidelik √√/rivier vloei dus stadiger √√ / het dus sy laagste vlak van erosie bereik. √√ (Enige 2)	(2 x 2)	(4)
	2.6.5	Die harde, horisontaal liggende strata het 'n versperring in die loop van die rivier veroorsaak. √√	(1 x 2)	(2)
	2.6.6	GEBIED A Die spoed van die rivier word vertraag. √√ Meer water beskikbaar vir landbou, veral akkerbou. √√ Grond word natuurlik bevrug – oorstromings. √√ Oorstromingsbeheer maatreëls moet geïmplementeer word, wat baie duur is. √√ GEBIED B Toerisme sal floreer √√ Nuwe besighede sal ontstaan soos nedersettings ontwikkel. √√ Opwekking van hidroëlektrisiteit – kragvoorsiening vir nuwe besighede. √√ GEBIED C Afname in afloop. √√ Besproeiing moet toegepas word – bou van kanale, vore en pypleidings – koste betrokke. √√ Minder vatbaar vir oorstromings – minder uitgawes. √√ (Enige relevante antwoord – AL DRIE areas moet bespreek word – VIER punte per aspek) As daar enige teken van LYS is, moet net EEN punt per feit toegestaan word.	(6 x 2)	(12)

AFDELING B: MENSEN EN PLEKKE, MENSEN EN HUL BEHOEFTE, WATER- EN VOEDSELSEKERHEID

VRAAG 3: [LU1.2 – LU1.5] [LU2.1 – LU2.4] [LU 3.1 – LU3.2]

3.1	3.1.1	C √√		
	3.1.2	D √√		
	3.1.3	F √√		
	3.1.4	A √√		
	3.1.5	H √√	(5 x 2)	(10)
3.2	3.2.1	Onwaar √√		
	3.2.2	Waar √√		
	3.2.3	Onwaar √√		
	3.2.4	Onwaar √√		
	3.2.5	Waar √√	(5 x 2)	(10)
3.3	3.3.1	Liniêr √√ / T-vormig √√ (Enige 1)	(1 x 2)	(2)
	3.3.2	A – Enkelfunksioneel √√/primêre aktiwiteite oorheers. √√ B – Multifunksioneel √√/sekondêre en tersiêre aktiwiteite oorheers. √√	(2 x 2)	(4)
	3.3.3	Naby waterbron en kruising van rivier. √√ Vrugbare grond vir boerdery. √√ Woudgebied vir brandstof en boumateriaal. √√	(Enige 1) (1 x 2)	(2)
	3.3.4	Golfbaan √√ Ponie-wandelings en forelpoeletjies sal toeriste aantrek en groter inkomste sowel as werkseleenthede word gegenereer. √√ Verbetering van paaie. √√ Makliker toegang vir boere tot die mark en toeriste kan die gebied gouer bereik – inkomste word verbeter. √√ Groter plase. √√ Meer modern en kommersieel/groter opbrengste en meer werkseleenthede. √√ (Enige EEN verbetering met uitbreiding.)	(2 x 2)	(4)
	3.3.5	(i) VERANDERINGE Die plase is gekonsolideer. √√ Die woude is verwyder. √√ Moerasse is drooggelê om plek te maak vir landbou/bosbou. √√ Paaie is verbreed en kruispaaie is gebou. √√ Die vallei het gegroei – skool is gebou. √√ Die rivier is opgedam vir vispoeletjies. √√ 'n Golfbaan en ponie wandeling sentrum is gebou. √√		

ii) IMPAK OP DIE OMGEWING

Natuurlike plantegroei verwyder – habitat van klein diertjies verlore. √√

Die rivier se natuurlike vloei is versteur – water plante mag verlore gaan. √√

Die verwydering van vleilande en moerasse meng in met die grondwater √√ en kan veroorsaak dat die effek van oorstromings vererger. √√

Die gebruik van bespuiting middels vergiftig die water. √√

(Enige relevante antwoord – DRIE feite per opskrif.)

As daar enige teken van LYS is moet net EEN punt per feit toegestaan word.

(6 x 2) (12)

3.4	3.4.1	Maputo korridor/inisiatief √√ Rustenburg-inisiatief √√ (Enige 1)	(1 x 2)	(2)
	3.4.2	Johannesburg √√	(1 x 2)	(2)
	3.4.3	Chemiese fabriek – SASOL√√ Yster- en Staal fabriek – YSKOR√√	(2 x 2)	(4)
	3.4.4	Ontdekking van goud – mense wêreldwyd en in die land het na die gebied gestroom. √√ Genoeg gelyke gebiede en voldoende ruimte vir uitbreiding. √√ Goed ontwikkelde pad en spoornetwerk met die OR Tambo internasionale lughawe in die streek. √√ Groot arbeidsmag van geskoolde en half-geskoolde arbeiders – sentraal geleë vir die afgeleë landelike gebiede. √√ Groot bevolking wat as 'n mark vir die vervaardigde produkte dien. √√ Beskikbaarheid van genoeg water vanaf die Vaaldam wat deur die TUGA en Lesotho-hoogland waterskemas aangevul word. √√ Die gebied is naby die kragstasies in Mpumalanga en is dus naby die hoofkwartiere van Eskom. √√ Die beskikbaarheid van groot reserwes metale en minerale het beteken dat 'n vervaardiging industrie ontwikkel het wat hierdie grondstowwe verwerk. √√	(Enige 2) (2 x 2)	(4)
3.5	3.5.1	Tersiêre sektor √√	(1 x 2)	(2)
	3.5.2	Finansies √ Handel √ Vervoer √ Kommunikasie √ Akkommodasie √ Eiendomverkope √ Toerisme √ Regering √ (Enige 2)	(2 x 1)	(2)

- 3.6.4 Vreemde plantegroei is plante wat nie van die gebied is nie en is ingebring vanaf 'n ander land of streek. ✓✓
 Vreemde plante gebruik groot hoeveelhede water in die opvangsgebied en verminder die afloop. ✓✓ (2 x 2) (4)

3.6.5 **NATLEI VAN TUINE**

1. Individu

Hersirkulering van water. ✓✓
 Gebruik tye wanneer verdamping die laagste is. ✓✓
 Vermyn vreemde plantegroei. ✓✓

2. Plaaslike munisipaliteit

Verban die gebruik van tuinslange. ✓✓
 Gereelde regulering van gebiede – stigting van 'n plaaslike moniteringskomitee. ✓✓

TOILET EN BAD

1. Individu

Rapporteer of herstel krane en pype wat lek. ✓✓
 Stort eerder i.p.v. bad. ✓✓
 Gebruik die toilet spaarsamig. ✓✓

2. Plaaslike munisipaliteit

Help met die herstel van krane en pype wat lek. ✓✓
 Stadiger uitvloei van water wat lei tot krane. ✓✓

KOOK

1. Individu

Gebruik produkte wat minder water gebruik ✓✓
 Gebruik die mikrogolfoond i.p.v. die stoof ✓✓

WAS

1. Individu

Was klere een keer per week ✓✓
 Gebruik baddens i.p.v. wasmasjien ✓✓

ANDER PLAASLIKE MUNISIPALITEIT INGRYPINGS

Verhoog die pryse van waterverbruik ✓✓
 Beoet oorgebruik nadat kwotas verskaf is ✓✓

(Enige relevante antwoord met verwysing na individue en die plaaslike munisipaliteit)

As daar enige teken van LYS is, moet EEN punt per feit toegestaan word.

(6 x 2) (12)
[100]

VRAAG 4: [LU1.2 – LU1.5] [LU2.1 – LU2.4] [LU3.1 – LU3.2]

4.1	4.1.1	A √√		
	4.1.2	Professor van Geografie/Spesialis Neuro-snykundige √√ (Enige 1)		
	4.1.3	Y √√		
	4.1.4	P √√		
	4.1.5	Hoofdistrikdorpe √√	(5 x 2)	(10)
4.2	4.2.1	tersiêre sektor √√		
	4.2.2	handelsbalans √√		
	4.2.3	waarde-toegevoegde vervaardiging √√		
	4.2.4	GEAR √√		
	4.2.5	Rustenburg √√	(5 x 2)	(10)
4.3	4.3.1	'n Lae-koste nedersetting, √√ met swak infrastruktuur en huise wat van enige beskikbare materiaal gebou is √√ (Konsep)	(2 x 2)	(4)
	4.3.2	Werkloosheid √√ Behuisingstekorte √√ Armoede √√ Natuurlike rampe wat 'n daling in produksie veroorsaak √√ (Enige relevante antwoorde)	(2 x 2)	(4)
	4.3.3	Verbetering van die infrastruktuur √√ Voorsiening of verbetering van basiese dienste √√ Die implementering van grondhervormingswette √√ Verskaffing van werksgeleenthede √√ Help met vestiging van nuwe beleggings √√ Verskaf vervoerkortings √√ Implementering van plaaslike Agenda 21 (Enige relevante antwoord)	(3 x 2)	(6)
4.4	4.4.1	A √√	(1 x 2)	(2)
	4.4.2	Grondpryse is te hoog, wat verder die verkooppriese vermeerder – mense gaan koop op 'n ander plek √√ Besoedeling – Geraas- en lugbesoedeling √√ Verkeersopeenhopings √√ Hoë ongeluk sone – gevaarlik vir almal √√ Parkeerruimte is beperk √√ (Enige 2)	(2 x 2)	(4)
	4.4.3	Groengordel √√ Breër en skoner paaie √√ Parkeerruimte is verbeter √√ (Enige 2)	(2 x 2)	(4)
	4.4.4	Stedelike verval √√	(1 x 2)	(2)
	4.4.5	Arm inwoners wat nie die duur instandhoudingskoste kan bekostig nie. √√	(1 x 2)	(2)

- 4.4.6 Geboue word gerestoureer en hernu. ✓✓
 Verander in luukse woonstelle vir meer welgestelder jong
 volwassenes wat naby die kantore van die SSK wil bly, wat in elk
 geval, gewoonlik hul werkplek is. ✓✓
 Hierdie verhoog die waarde van die eiendomme en terselfdertyd
 maak dit die gebied 'skoon'. ✓✓ (2 x 2) (4)
- 4.5 4.5.1 51% ✓✓ (1 x 2) (2)
- 4.5.2 X – Boland-skema ✓✓
 Y – Oranje-Vis skema ✓✓ (2 x 2) (4)
- 4.5.3 X – Druwe, Appels, Koring, Pere (Enige 1) ✓✓
 Y – Lemoene ✓✓ (2 x 2) (4)
- 4.5.4 **Afstande vanaf die markte** ✓✓
 Groot markte van Europa, Noord-Amerika en Japan met 'n
 bevolking wat 'n groot koopkrag het is duisende kilometers weg. ✓✓
 Die koste van uitvoer produkte verhoog wat dit moeilik maak vir
 plaaslike industrieë om met oorsese lande wat naby hierdie markte
 is, mee te ding. ✓✓
- Ongeskoolde werkersmag** ✓✓
 Die apartheidsbeleid het die ontwikkeling van behoorlike
 infrastruktuur in die vorige tuislande verhoed. ✓✓
 Die tekort aan fondse om die opvoedkundige standaarde onder
 sekere rasse-groepe te verhoog, het ook negatief op
 vaardigheidsontwikkeling ingewerk. ✓✓
- Beperkte plaaslike markte** ✓✓
 Die oorgrote meerderheid van die bevolking in die land het 'n lae
 koopkrag. ✓✓
- Arbeidskoste en Betogings** ✓✓
 Werkers neem gewoonlik hul toevlug tot betogings as hul eise vir
 beter salarisse en werkstoestande nie toegestaan word nie.
 Produksie vertraginge en hoë werkerskoste veroorsaak dat klein
 besighede sluit. ✓✓
- Die waarde van die rand** ✓✓
 Wanneer die waarde van die rand teenoor die dollar (en ander
 geldeenhede) daal, word petroleum en ander ingevoerde materiaal
 duurder. ✓✓
(Enige EEN opskrif met bespreking.) (2 x 2) (4)

4.5.5 **REDES**

Mense wat werksgeleenthede soek

Beter salarisse

Landelik-stedelike migrasie

VOORDELE

Die kern areas word hoogs ontwikkelde geïndustrialiseerde areas

Soortgelyke industrieë word aangetrek

Voordele van die vermenigvuldigings-effek

Baie goeie vervoer en diensleweringstruktuur ontwikkel

Oordra van kennis en vaardighede is makliker

NADELE

Die landelike en ander gebiede is swak ontwikkel

Omgewingsagteruitgang kom voor

Stedelike probleme soos agteruitgang kom voor

Behuisingsprobleme

Sosiale probleme

Druk op hulpbronne soos vervoer, elektrisiteit, water, ens.

(Enige relevante antwoord – As die LYS van feite voorkom

moet net EEN punt per feit toegestaan word.) (6 x 2) (12)

- 4.6 4.6.1 Suid-Afrika het 'n positiewe handelsbalans teenoor Afrika-lande, maar 'n negatiewe handelsbalans teenoor die res van die wêreld. √√
 Daar is 3% groei in uitvoere teenoor Afrika-lande, maar 'n daling van 3% teenoor die res van die wêreld. √√
 Die invoere wys dieselfde tendens – minder invoere vanaf Afrika-lande en meer invoere vanaf die res van die wêreld. √√
 (Enige 2) (2 x 2) (4)
- 4.6.2 Verdien buitelandse valuta. √√
 Uitvoere betaal vir invoere. √√
 Verskaf werksgeleenthede. √√
 Skakel-industrieë verlaag invoere. √√
 (Enige 2 relevante antwoorde) (2 x 2) (4)
- 4.6.3 Self vervaardiging. √√
 Invoer vervanging. √√
 Minder invoere en meer uitvoere. √√
 Meer handelsverhouding met Afrika-lande. √√
 Verhoog die waarde van primêre produkte. √√ (Enige 1) (1 x 2) (2)

4.6.4 WÊRELDWYE ONTWIKKELING

Mense kan vinniger tussen nasionale en internasionale grense beweeg op soek na beter geleenthede soos werk, toerisme, ens. Handelsverhoudinge tussen lande word sterker omdat dit makliker is om goedere te ruil.

Kommunikasie tussen lande het verbeter a.g.v. beter netwerke, deel van kennis en verhoudinge.

Transnasionale en multinasionale korporasie kan meer globaal opereer.

Globalisering het produksie, handel en ekonomiese groei gestimuleer. Dit het veroorsaak dat meer lande hul ekonomieë uitgebrei het.

Per kapita inkomste in die armste lande het verdubbel in die laaste 30 jaar. Ongeletterdheid en kindersterftes het afgeneem.

NEGATIEWE EFFEK VAN GLOBALISERING

Lei tot die verbrokkeling van familiebande en 'n land kan sy identiteit verloor.

Lewenstoestande gaan agteruit a.g.v. werkloosheid, lae salarisse en erger omgewingstoestande.

Globalisering het veroorsaak dat siektes soos MIV/Vigs, SARS en VARKGRIEP baie vinniger oor 'n wyer area versprei het.

Handel word nog steeds deur kwotas, belasting en tariewe beheer en dit bevoordeel net die ryker lande.

(Enige relevante antwoorde – As die LYS van feite voorkom

moet EEN punt per feit toegestaan word.)

(6x2)

(12)

[100]

GROOTTOTAAL: 300